

Övergripande miljöfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 20 motionsyrkanden om övergripande miljöfrågor som har väckts under den allmänna motionstiden 2009. De frågor som tas upp handlar om mål och strategier för miljöpolitiken, svensk miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv, anpassning av lagar till ekosystemtjänster och klimatmålet m.m. Även utbildning om ekosystemtjänster för lokala och regionala beslutsfattare, skydd av jordbruksmark och jämställdhetsintegrering i miljöpolitiken behandlas. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till att det pågår ett beredningsarbete inom Regeringskansliet, som rör de väckta förslagen samt gällande ansvarsfördelning mellan riksdag och regering. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. I betänkandet finns 6 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Mål och strategier m.m.	6
Svensk miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv	9
Anpassning av lagar till ekosystemtjänster m.m.	11
Utbildning om ekosystemtjänster	13
Jämställdhetsintegrering i miljöpolitiken	14
Skydd av jordbruksmark	16
Motioner som bereds förenklat	17
Reservationer	18
1. Mål och strategier m.m., punkt 1 (s, v, mp)	18
2. Svensk miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv, punkt 2 (mp)	19
3. Anpassning av lagar till ekosystemtjänster, punkt 3 (mp)	20
4. Anpassning till klimatmålet m.m., punkt 4 (mp)	20
5. Utbildning om ekosystemtjänster, punkt 5 (s, v, mp)	21
6. Jämställdhetsintegrering i miljöpolitiken, punkt 6 (s, v, mp)	22
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	23
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 8	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål och strategier m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:MJ371 yrkandena 1, 3, 9 och 10 samt 2009/10:MJ473 yrkande 5.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Svensk miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ371 yrkandena 2 och 12.

Reservation 2 (mp)

3. Anpassning av lagar till ekosystemtjänster

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ371 yrkande 5.

Reservation 3 (mp)

4. Anpassning till klimatmålet m.m.

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ471 yrkandena 1, 4, 8 och 12.

Reservation 4 (mp)

5. Utbildning om ekosystemtjänster

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ371 yrkande 7.

Reservation 5 (s, v, mp)

6. Jämställdhetsintegrering i miljöpolitiken

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ468 yrkande 34.

Reservation 6 (s, v, mp)

7. Skydd av jordbruksmark

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ434 yrkande 1.

8. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 4 februari 2010

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Sofia Arkelsten (m), Bo Bernhardsson (s), Anita Brodén (fp), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Rune Wikström (m), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Staffan Appelros (m), Karin Granbom Ellison (fp), Ulf Berg (m), Jan Erik Ågren (kd) och Åke Sandström (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 20 motionsyrkanden om övergripande miljöfrågor från den allmänna motionstiden 2009. Av dessa tar 5 yrkanden upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Motionerna tar upp frågor som handlar om mål och strategier för miljöpolitiken, svensk miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv, anpassning av lagar till ekosystemtjänster och klimatmålet m.m. Vidare behandlas utbildning om ekosystemtjänster för lokala och regionala beslutsfattare, skydd av jordbruksmark och jämställdhetsintegrering i miljöpolitiken. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. Till betänkandet har fogats 6 reservationer.

Utskottets överväganden

Mål och strategier m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (s och mp) som handlar om mål och strategier m.m. i miljöpolitiken. Utgångspunkten för flera motionsförslag är att lyfta fram ekosystemtjänster i sådana sammanhang.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Motionerna

Enligt motion MJ371 (mp) yrkande 1 bör en överordnad samhällsprioritering vara att säkra att viktiga ekosystemtjänster genereras också i framtiden. Vidare uppmärksammas att i det fortsatta arbetet med miljömål bör hänsyn till ekosystemtjänster integreras i miljömålssystemet. Vid avvägningar mot andra mål bör således ekosystemtjänster generellt ges större tyngd än vad miljöfrågor hittills haft (yrkande 10).

Motionärerna föreslår också att regeringen ska ta fram en strategi för att säkra ekosystemtjänster i Sverige. Regeringen bör kartlägga viktiga ekosystemtjänster, analysera hur de utvecklas och vad som påverkar dem samt hur produktionen på sikt kan säkras. Strategin bör innehålla förslag på ändringar av regelsystem samt ekonomiska styrmedel (yrkande 3). I motionen begärs vidare att ekonomiska styrmedel ska användas för att säkra framtida ekosystemtjänster. Former för att betala för att använda ekosystemtjänster och för att bevara eller utarma ekosystemtjänster bör utvecklas. Både bidrag och subventioner samt skatter och avgifter bör användas för att säkra framtida ekosystemtjänster (yrkande 9).

I motion MJ473 (s) yrkande 5 framhålls att arbetet med de svenska miljömålen ska utgå från vad naturen tål och utifrån bästa vetenskapliga forskning.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet påminna om att utskottet i september 2009 behandlade motionsförslag om miljökvalitetsmålen och avsåg samtliga yrkanden med hänvisning till bl.a. det pågående arbetet inom utredningen om miljömålssystemet (dir. 2008:95). Syftet med utredningsuppdraget var att förenkla och effektivisera systemets struktur och organisation, bl.a. för att få en ökad samhällsekonomisk effektivitet.

Utredningen har sedan dess lämnat sina förslag till regeringen i betänkandet Miljömålen i nya perspektiv (SOU 2009:83). Utredningens förslag berör många av de frågor som uppmärksammas i motionsförslagen. Bland

annat föreslås att generationsmålet blir ett inriktningsmål för miljöpolitiken. Detta innebär att det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Utredningen konstaterar att detta förutsätter en offensiv miljöpolitik i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang och betyder att

- ekosystemen är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad
- människors hälsa utsätts för så liten negativ miljöpåverkan som möjligt samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas
- den biologiska mångfalden bevaras och främjas och natur- och kulturmiljön brukas varsamt
- kretsloppen är resurssnåla och så långt som möjligt fria från farliga kemikalier
- andelen förnybar energi ökar fortlöpande och energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön
- konsumtionen av varor och tjänster i Sverige orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt oberoende av var i världen den motsvarande produktionen är lokaliserad.

Utredningens förslag till precisering innebär att målet uppdateras och anpassas till de förändringar som har skett sedan målen fastställdes av riksdagen 1997.

Utskottet konstaterar att ekosystemtjänsternas betydelse för att säkra livsnödvändiga förhållanden har uppmärksammats alltmer på senare år. Med ekosystemtjänster avses olika varor och tjänster som ekosystemen förser människor med och som är nödvändiga dels för vår överlevnad, dels för vårt välbefinnande. Ekosystemens strukturer, funktioner och livskraftiga artpopulationer måste därför säkras för att deras förmåga att producera livsnödvändiga tjänster för människan ska kunna upprätthållas. Ekosystemen måste också fungera vid de omvärldsförändringar som exempelvis klimatförändringarna förväntas medföra. Man talar om att det krävs en motståndskraft (resiliens) hos ekosystemen.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att Europeiska rådet den 22 december 2009 antog rådsslutsatser om biologisk mångfald efter 2010 där vikten av ekosystemtjänster uppmärksammas. Av slutsatserna framgår tydligt att rådet är djupt oroat över den allt snabbare förlusten av biologisk mångfald liksom över att ekosystemens funktion och tjänster försämras på grund av antropogen påverkan och det hot som detta innebär för ekonomiskt välstånd, social välfärd och människors välmående.

Rådet framhåller vikten av att upprätthålla biologisk mångfald och undvika bestående skador på ekosystemen och deras funktion. Skälen är dels att den biologiska mångfaldens erkända inneboende värde måste respektera

ras, dels att säkerställa social och ekonomisk stabilitet. Ytterligare skäl är att både begränsa effekterna av klimatförändringar och göra nödvändiga anpassningar till dem och att nå millennieutvecklingsmålen.

Rådet uppger att man är fast besluten att genom samordnade åtgärder ta itu med bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, vilket är en av de viktigaste utmaningar som mänskligheten står inför. I sammanhanget ska man utnyttja och vidareutveckla synergierna i internationella ramar och avtal som rör biologisk mångfald.

Vidare framgår att rådet ska intensifiera ansträngningarna i syfte att vid den tionde partskonferensen för konventionen om biologisk mångfald (CBD) med framgång slutföra förhandlingarna om tillgång och vinstdelning som ett viktigt bidrag till bevarande och hållbart utnyttjande av biologisk mångfald efter 2010.

Inför kommissionens meddelande om politiken för biologisk mångfald efter 2010 lyfter rådet fram bl.a. följande punkter:

- Vikten av en förnyad politisk dynamik som ska förstärka insatserna till skydd för den biologiska mångfalden och genomföra CBD genom att bl.a. anta en reviderad och ambitiös strategisk plan för konventionen vid den tionde partskonferensen.
- I den långsiktiga globala visionen för bevarande och hållbart utnyttjande av biologisk mångfald bör man beakta kopplingarna mellan biologisk mångfald, ekosystemfunktioner och ekosystemtjänster, klimatförändringar, ökenspridning, ekonomiskt välstånd, livsmedelstrygghet, hälsa, människors välmående på lång sikt och utrotning av fattigdom.
- Enligt framtida mål måste ekosystemtjänster användas på ett hållbart sätt för att bevara, förstärka och i lämpliga fall återställa biologisk mångfald genom att säkerställa att ekonomisk och social utveckling sker i enlighet med vad friska ekosystem förmår, så att mänskligheten kan leva på avkastningen av naturkapitalet genom hållbar leverans av ekosystemvaror och ekosystemtjänster.

Kommissionen presenterade den 19 januari 2010 ett meddelande som är ett första steg till att formulera en strategi om biologisk mångfald efter 2010. Enligt kommissionen finns det en bred konsensus bland berörda om huvuddragen i den nya långsiktiga strategin för biologisk mångfald. Den bör innefatta bl.a. en tydlig tidsram och avspegla att det är bråttom att göra något åt som den kris som förlusten av biologisk mångfald leder till. Kommissionen föreslår att följande faktorer tillämpas när strategin ska utarbetas. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster – världens naturkapital – ska bevaras, värdesättas och så långt som möjligt återställas på grund av deras inneboende värde så att de även fortsättningsvis kan främja ekonomisk tillväxt och mänskligt välbefinnande. Likaså undviks katastrofala förändringar som är kopplade till förlusten av biologisk mångfald. Kommis-

sionen identifierar olika ambitionsnivåer som kopplas till förslag till målformulering som grundas på hur stora ansträngningar man är villig att göra för att uppnå målet (KOM(2010) 4 slutlig).

Enligt vad utskottet erfarit avser regeringen att lämna en miljömålsproposition till riksdagen våren 2010. Propositionen kommer bl.a. att grundas på förslag från den ovan nämnda utredningen samt Miljömålsrådets slutsatser och förslag (Miljömålsrådets utvärdering av Sveriges miljömål 2008, Miljömålen – nu är det bråttom).

På grundval av att ekosystemtjänster är nödvändiga för människans överlevnad och välbefinnande förutsätter utskottet att regeringen överväger behov av mål och strategier som syftar till att skydda, hållbart bruka och restaurera ekosystem. En offensiv miljöpolitik i Sverige måste bl.a. grundas på internationellt samarbete. Enligt utskottets mening är därför en viktig del i arbetet med frågor som är kopplade till mål och strategier att ta till vara de möjligheter som internationellt samarbete innebär. I detta sammanhang torde såväl Europeiska rådets slutsatser som kommissionens meddelande om biologisk mångfald utgöra viktiga bidrag till det svenska arbetet. Utskottet vill inte föregripa riksdagens förutsedda behandling av regeringens proposition, varför motionerna MJ371 (mp) yrkandena 1, 3, 9 och 10 samt MJ473 (s) yrkande 5 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Svensk miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag (mp) om dels att Sverige inte ska bidra till att utarma ekosystemtjänster i andra länder, dels mål för Sveriges markutnyttjande i såväl Sverige som övriga länder.

Jämför reservation 2 (mp).

Motionen

I motion MJ371 (mp) betonas att Sverige inte ska bidra till att utarma viktiga ekosystemtjänster i andra länder (yrkande 2). Frågan om mål för markutnyttjande i Sverige och utomlands uppmärksammas vidare (yrkande 12). Skälet är att vi i Sverige påverkar produktion av ekosystemtjänster i andra länder genom våra konsumtionsmönster och genom vårt bistånd. Ändringar i användningen av mark och vatten för att öka uttaget av naturresurser kan få negativa konsekvenser för ekosystemtjänsterna. Regeringen bör därför ge Naturvårdsverket i uppdrag att i samarbete med Sida och SCB ta fram förslag på konstruktion av och nivå på mål för Sveriges nettoanvändning och markutnyttjande.

Utskottets ställningstagande

Europeiska rådet berör frågan om ekosystemtjänster i sina slutsatser om biologisk mångfald efter 2010 som antogs den 22 december 2009 (se även ovan). I slutsatserna understryker rådet behovet av att öka insikterna om hur EU:s konsumtions- och produktionsmönster bidrar till förlusten av biologisk mångfald i hela världen. Det finns därför ett behov av att vidta åtgärder för att minska EU:s ekologiska fotavtryck. Detta innefattar en effektiv och integrerad politik för att bevara och i lämpliga fall förbättra biologisk mångfald och ekosystemtjänster inom relevanta sektorer, bl.a. jordbruk, skogsbruk, fiske, energi, handel och utvecklingssamarbete, särskilt när denna politik har internationella konsekvenser för den biologiska mångfalden.

Av utredningen om miljömålssystemet framgår att det pågår ett arbete inom EU:s institutioner med att synliggöra samt ta fram data och beräkningar av konsumtionens globala miljöpåverkan. Utredningen föreslår att Naturvårdsverket, Konsumentverket och SCB i samråd följer och i vissa fall deltar i detta arbete som utgångspunkt för en diskussion om hur den globala miljöpåverkan från svensk konsumtion av varor och tjänster kan mätas inom det svenska miljömålssystemet.

För att tydliggöra det internationella samband som finns inom miljöpolitiken föreslår utredningen, som en del av generationsmålet, att konsumtionen av varor och tjänster i Sverige ska orsaka så små miljö- och hälsoproblem som möjligt oberoende av var i världen den motsvarande produktionen är lokaliserad (SOU 2009:83).

När det gäller frågor som rör Sveriges miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv vill utskottet nämna Sveriges politik för global utveckling (PGU). Riksdagens beslut om PGU innebär att man slår fast att alla politikområden måste samverka och agera samstämmt för att Sverige effektivt ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). I regeringens skrivelse om PGU (skr. 2007/08:89) identifieras klimatförändringar och miljöpåverkan som en av sex globala utmaningar som är centrala för att nå målet om rättvis och hållbar global utveckling och som förutsätter ett samstämmt agerande mellan olika politikområden. I arbetet med utmaningen vill regeringen bl.a. verka för att få till stånd en ambitiös och effektiv internationell klimatregim efter 2012 och fortsatt vara pådrivande för en ambitiös klimatpolitik inom EU. Viktiga åtgärder inkluderar även bevarande av den biologiska mångfalden, ekosystemtjänster och genetiska resurser liksom främjande av förnybar energi och hållbar konsumtion. Regeringen avser att redovisa resultaten av PGU till riksdagen 2010 med fokus på de sex globala utmaningarna.

Utskottet anser att det är positivt att det bedrivs ett arbete inom EU för att ta fram underlag om konsumtionens globala miljöpåverkan och att Europeiska rådet och kommissionen har uttalat sig i frågan. Som framgått av tidigare avsnitt avser regeringen att lämna en miljömålproposition till riks-

dagen våren 2010. Utskottet utgår från att regeringen i den kommande propositionen särskilt beaktar att Sveriges miljö påverkas av gränsöverskridande utsläpp och aktiviteter i andra länder samtidigt som produktion och konsumtion i Sverige påverkar andra länders miljö. Utskottet anser att det är viktigt att klargöra omfattning och effekter av gränsöverskridande utsläpp och konsumtion eftersom detta påverkar såväl Sveriges som andra länders möjligheter att nå miljömål. Sammanfattningsvis utgår utskottet från att den svenska regeringen fortsätter att driva en offensiv miljöpolitik såväl inom landet som inom EU och i andra internationella sammanhang. Med hänsyn till det ovan sagda avstyrker utskottet motion MJ371 (mp) yrkandena 2 och 12.

Anpassning av lagar till ekosystemtjänster m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (mp) om att lagar inom miljö och areella näringar bör anpassas till ekosystemtjänster, att miljöbalken ska ändras för att anpassa hela samhället till klimatmålet samt att begreppet hållbar utveckling ska definieras i lagar m.m.

Jämför reservationerna 3 (mp) och 4 (mp).

Motionerna

Enligt motion MJ371 (mp) yrkande 5 bör ekosystemtjänster behandlas som ett allmänt samhällsintresse i lagstiftningen. De viktigaste lagarna inom miljö och areella näringar bör därför kompletteras med hänvisning till att hänsyn ska tas till ekosystemtjänster. Miljöbalken bör kompletteras med en uttrycklig hänvisning till ekosystemtjänster i de allmänna hänsynsreglerna (2 kap. miljöbalken [1998:808]). Motsvarande komplettering kan behövas i skogsvårdslagen (1979:429) och fiskelagen (1993:787).

I motion MJ471 (mp) föreslås att regeringen ska lägga fram förslag till ändringar i miljöbalken för att anpassa hela samhället till klimatmålen och de andra miljömålen samt i övrigt värna om jordens bärkraft (yrkande 4). I samma motion föreslås att regeringen i sin formulering av instruktion för Naturvårdsverket bör precisera dess strategiska roll för klimat- och miljöomställning av samhället och därmed slopa krav på allmänna avvägningar som kan förhindra renodlade miljöbedömningar (yrkande 8).

I samma motion begärs att regeringen lägger fram förslag till ändring i de lagar som krävs för att begreppet hållbar utveckling ska ges en naturvetenskaplig definition som tar sin utgångspunkt i målet att avvärja klimatkrisen och andra hot mot jordens livsuppehållande system (yrkande 1). Likaså uppmärksammas att Sverige bör verka för att stärka EU:s rättsliga

system bl.a. genom direktiv som leder till att de naturvetenskapliga kriterierna för hållbar utveckling överordnas andra aspekter av hållbar utveckling (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken syftar balken till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken ska tillämpas så att

- människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan
- värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas
- den biologiska mångfalden bevaras
- mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas
- återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Enligt utskottet pågår löpande ett reformarbete som syftar till att anpassa lagar och regler till de förändringar som sker i samhället och de behov som följer av detta. Ett exempel är att regeringen avser att under våren presentera en ny plan- och bygglag som ersätter den nuvarande plan- och bygglagen (1987:10). Av lagrådsremissen framgår att lagförslaget innefattar att en bestämmelse om att planläggning och annan prövning enligt lagen ska beakta miljö- och klimataspekter införs.

Utskottet konstaterar vidare att många miljöfrågor är gränsöverskridande. För att uppnå många miljömål är Sverige beroende av att åtgärder vidtas inom EU och internationellt. Stora delar av den svenska lagstiftningen utformas inom EU-samarbetet. Även det globala miljösamarbetet samordnas ofta inom EU. I tidigare avsnitt har utskottet framhållit att det förutsätter att Sverige i internationella sammanhang driver miljöfrågor som ett led i att få till stånd en offensiv miljöpolitik. Enligt utskottets mening ingår frågor om lagstiftning inom EU som en del i en sådan politik.

När det gäller riktlinjer för klimatpolitiken och olika nationella åtgärder för att både uppnå de klimatpolitiska målen och anpassa samhället till ett förändrat klimat vill utskottet hänvisa till sina ställningstaganden i betänkandet Riktlinjer för klimatpolitiken m.m. (bet. 2008/09:MJU28) med anledning av regeringens proposition 2008/09:162 med samma namn.

Utskottet vill vidare nämna att i den ovannämnda utredningen om miljömålssystemet finns det förslag som syftar till att alla myndigheter inom miljömålssystemet får ett tydligare ansvar i sin instruktion att, inom sitt verksamhetsområde, verka för att målen nås. Naturvårdsverket får ett samordningsansvar för miljömålsuppföljningen.

Som framgått av tidigare avsnitt har regeringen aviserat att man kommer att lämna en proposition för riksdagsbehandling under våren 2010. Utskottet anser dock att det i första hand ankommer på regeringen att säkerställa att myndigheternas instruktion är ändamålsenlig och aktuell. Med hänsyn till det anförda lämnas motionerna MJ371 (mp) yrkande 5 och MJ471 (mp) yrkandena 4 och 8 utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om att definiera begreppet hållbar utveckling i lagar m.m. vill utskottet uppmärksamma att ett av EU:s mål enligt fördraget om Europeiska unionen är hållbar utveckling. Europeiska unionens strategi för hållbar utveckling (även kallad EU:s hållbarhetsstrategi) bildar i sin reviderade form från 2006 ramen för en långsiktig hållbarhetsvision där ekonomisk tillväxt, social sammanhållning och miljöskydd går hand i hand och ömsesidigt stöttar varandra. Av kommissionens genomgång av EU:s strategi för hållbar utveckling 2009 framgår att målet om hållbar utveckling är ett genomgående inslag i en lång rad politikområden. Riksdagen har vidare fastställt en svensk strategi för hållbar utveckling. Den omfattar samtliga tre dimensioner i hållbar utveckling – den ekologiska, den sociala och den ekonomiska (skr. 2005/06:126, bet. 2005/06:MJU31, rskr. 2005/06:388).

Utskottet konstaterar att grundprincipen i hållbarhetsbegreppet är att de tre dimensionerna av hållbar utveckling – den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga – ska betraktas som jämbördiga. Att överordna ett av perspektiven strider, enligt utskottets mening, mot denna grundprincip. Motion MJ471 (mp) yrkandena 1 och 12 avstyrks därmed.

Utbildning om ekosystemtjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (mp) om att beslutsfattare i regioner och kommuner ska utbildas om ekosystemtjänster.

Jämför reservation 5 (s, v, mp).

Motionen

Enligt motion MJ371 (mp) yrkande 7 behöver berörda myndigheter utbilda beslutsfattare om hur man för in hänsyn till ekosystemtjänster i det lokala och regionala beslutsfattandet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om utbildning för regionala och kommunala beslutsfattare för att öka kunskapen om ekosystemtjänster vill utskottet uppmärksamma att utredningen om miljömålssystemet har behandlat frågor som rör regioner och kommuner.

Utredningen ansåg att den regionala politiska förankringen bör stärkas och föreslår därför att beslut om regionala miljömål ska ske efter samråd med länets regionala självstyrelse- eller samverkansorgan. Detta bör framgå av instruktionerna till de beslutande myndigheterna. Genom samrådet skapas förutsättningar för politisk förankring på såväl regional som lokal nivå (SOU 2009:83).

Utskottet vill vidare nämna dels att det regionala arbetet för att nå miljömålen i många avseenden har varit framgångsrikt, dels att kommunerna har en betydande roll i arbetet för att nå miljömålen enligt Miljömålsrådets utvärdering av miljömålen 2008. Miljömålsrådet föreslår att regeringen ser över hur det regionala arbetet kan förbättras och hur länsstyrelsernas roll, ansvar och befogenheter kan utvecklas för att nå miljömålen. Rådet har vidare funnit att kommunerna efterfrågar ökat kompetensstöd och vägledning för att genomföra det lokala miljömålsarbetet. Miljömålsrådet föreslår därför att regeringen förtydligar ansvarsfrågan så att kommunerna kan arbeta effektivt och framsynt med miljömålen. De små kommunerna kan behöva särskilt stöd för att kunna ta sitt ansvar fullt ut (Miljömålsrådet, Nu är det bråttom).

Utskottet utgår från att regeringen i sin beredning av de ovan nämnda förslagen väger in eventuella behov av kompetensutveckling för både beslutsfattare och övriga aktörer i syfte att få ett brett genomslag för regeringens politik. Motion MJ371 (mp) yrkande 7 bör därför lämnas utan vidare åtgärd.

Jämställdhetsintegrering i miljöpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (v) om att perspektiv och mål för jämställdhet behöver införas inom alla miljöpolitiska områden.

Jämför reservation 6 (s, v, mp).

Motionen

I motion MJ468 (v) yrkande 34 betonas att jämställdhetsmål och jämställdhetsperspektiv inom alla miljöpolitiska områden behöver införas. Motionärerna anser att det är viktigt att kvinnors och mäns tillgång till resurser i perspektiv av könsroller, rättigheter m.m. uppmärksammas i alla processer som rör ekologisk hållbarhet, klimatfrågor, investeringar m.m.

Utskottets ställningstagande

Målen för jämställdhetspolitiken antogs av riksdagen våren 2006 (prop. 2005/06:155, bet. 2005/06:AU11, rskr. 2005/06:257). Det övergripande målet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina liv. Jämställdhetsintegrering är den strategi som tillämpas för att genomföra jämställdhetspolitiken. Detta innebär att ett jämställdhetsperspektiv integreras i alla led av planering, utförande och uppföljning av verksamheten. Skyldigheten att tillämpa jämställdhetsintegrering avser ”verksamheten” sådan den framgår av instruktion eller av andra beslut som fattats av regeringen eller riksdagen.

Utskottet erfar att det finns en väl utvecklad struktur för regeringens arbete med jämställdhetsfrågor. Det finns mål och handlingsplaner för arbetet, respektive enhet ska svara för att genomföra jämställdhetsintegrering i de verksamheter eller processer som man ansvarar för och resultatet följs upp.

För 2010 har regeringen fastställt ett handlingsprogram som är inriktat på att fördjupa och förbättra arbetet med att jämställdhetsintegrera budget- respektive lagstiftningsprocessen samt fortsätta jämställdhetsintegrering av EU-arbetet. Planen omfattar de centrala beslutsprocesserna i Regeringskansliet. Följande mål gäller för Regeringskansliets arbete 2010 (protokoll vid regeringssammanträde 2009-12-10 IJ2009/2271/JÄM).

- I propositioner ska konsekvenserna av förslagen, där det är relevant, redovisas för respektive kön och även hur förslagen påverkar genomförandet av jämställdhetspolitiken. Målet omfattar lag-, anslags- och riktlinjepropositioner. Undantagna från målet är propositioner som bygger på internationella överenskommelser och avtal, samt EG-rättsakter.
- I propositioner där statistik redovisas på individnivå ska denna genomgående presenteras och kommenteras eller analyseras efter kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta.
- Styrningen av myndigheterna ska, där det är relevant, förtydligas så att verksamheten bidrar till att jämställdhetspolitiken genomförs. Målet omfattar myndighetsinstruktioner, regleringsbrev och återkoppling av myndighetens resultat.
- I de kommittédirektiv, där en inventering har visat att det är relevant för utredningen att anlägga ett jämställdhetsperspektiv, ska det anges på vilket sätt ett sådant perspektiv bör anläggas.
- Vid förhandlingar i EU:s ministerråd ska Sverige begära jämställdhetskonsekvensanalyser av alla de förslag där kommissionen inte redovisat jämställdhetsaspekten i sin konsekvensanalys, men där denna aspekt borde ha beaktats.

I enlighet med jämställdhetsintegrering som strategi har alla statsråd i regeringen ansvar för jämställdheten inom sina politikområden. På tjänstemannanivån ansvarar huvudmännen inom sina sakområden för att jämställdhetsperspektivet integreras i regeringens beslutsunderlag.

Utskottet finner således att det finns en fastställd ordning för att arbeta med jämställdhetsintegrering inom miljöpolitiken, och det förutsätter att arbetet bedrivs i enlighet med den fastställda handlingsplanen för 2010. Utskottet avstyrker därför motion MJ468 (v) yrkande 34.

Skydd av jordbruksmark

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (m) om komplettering av miljöbalken så att brukningsvärd åkermark skyddas.

Motionen

Enligt motion MJ434 (m) yrkande 1 exploateras åtskilliga hektar högproduktiv åkermark varje år, vilket på sikt kan få allvarliga effekter för livsmedelsförsörjningen. Hur kommunerna hanterar frågan är därför mycket viktigt att följa upp och därför efterfrågas en komplettering av miljökonsekvensbeskrivningen i miljöbalken.

Utskottets ställningstagande

I 3 kap. miljöbalken finns grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. När det gäller jordbruk av nationell betydelse framgår att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggning endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt eller genom att annan mark tas i anspråk (4 §). Utskottet noterar att frågan har berörts av Miljöprocessutredningen (SOU 2009:45). I utredningen uppges att det har förekommit en avsevärd exploatering av brukningsvärd jordbruksmark för infrastrukturändamål och bebyggelseutveckling. Samtidigt uppmärksammas att kommunernas bestämmanderätt enligt plan- och bygglagen (1987:10), förkortad PBL, i fråga om markanvändningen särskilt måste beaktas. Man menade att det inte ingick i utredningsdirektiven att göra en helhetsbedömning i fråga om de lämpligaste styrmedlen för att skydda den värdefullaste jordbruksmarken mot konkurrerande markanvändningsintressen. Utredningen lämnade inte några förslag om att den värdefullaste jordbruksmarken skulle kunna bli föremål för riksintresseavvägning. Däremot ansåg man att plan- och byggförordningen (1987:383) bör innehålla en föreskrift som säkerställer att bestämmelserna om skydd av jordbruksmark i 3 kap. bevakas och tillämpas vid lovgivning och planprocess enligt PBL.

Utredningen framhöll att kommunernas tillämpning av 3 kap. 4 § miljöbalken bör utvärderas. Likaså bör behovet av ändrade regler till skydd för jordbruksmarken utvärderas enligt utredningen.

Utskottet har erfarit att utredningens förslag är föremål för remissbehandling. Remissvar om de delar som rör riksintresse ska lämnas senast den 1 april 2010.

Inom Regeringskansliet pågår vidare beredning av en ny plan- och bygglag. Av lagrådsremissen framgår att man föreslår vissa förtydliganden när det gäller att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose skyddet för brukningsvärd jordbruksmark.

Sammanfattningsvis vill utskottet särskilt understryka vikten av att exploatering av jordbruksmark uppmärksammas i regeringens reformarbete med de lagstiftningsärenden där frågan behandlas. Det är, enligt utskottets mening, angeläget att ett allsidigt beslutsunderlag presenteras så att omfattningen av problemet kan klarläggas och att behov av eventuella lagändringar tydliggörs. Med hänsyn till det ovan sagda bör motion MJ434 (m) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (m, kd, v, mp) om övergripande miljöfrågor som rör förslag som har behandlats tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare har behandlat under valperioden. Detta har gjorts i betänkandena 2007/08:MJU9 Avfalls- och kretsloppsfrågor och 2009/10:MJU5 Övergripande miljöfrågor. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mål och strategier m.m., punkt 1 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s) och Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:MJ371 yrkandena 1, 3, 9 och 10 samt 2009/10:MJ473 yrkande 5.

Ställningstagande

De svenska miljömålen blir mycket svåra att nå till 2020. Vi vill betona att arbete som är kopplat till miljömålen ska utgå från vad naturen tål och utifrån bästa vetenskapliga forskning, men regeringen vill i stället sänka ambitionerna. Vi anser att man fjärrar sig långt från miljömålssystemets ursprungliga intentioner när hänsyn tas till vad en för tillfället sittande regering bedömer är samhällsekonomiskt realistiskt. Vi vill både höja ambitionerna i miljöpolitiken och genomföra kraftfulla åtgärder för nå målen.

Ekosystemtjänster, dvs. nyttigheter och tjänster som naturen förser oss med, är nödvändiga för människans överlevnad. Detta gäller även för vår ekonomi och vårt välbefinnande. De syns oftast inte, de ingår sällan i ekonomiska kalkyler, men vi skulle inte klara oss utan dem. Det handlar om grundläggande tjänster som att vilda insekter pollinerar blommor så att de blir frukt och bär. Att vatten renas och regleras. Att kretsloppen fungerar för viktiga ämnen som kol, kväve och fosfor. Att bördig jord bildas. Att det finns fisk i haven och träd i skogen m.m. Ekosystemtjänster är satta under stark press. FN:s stora Millennium Ecosystem Assessment (MA) bedömde 2005 att 15 av 24 undersökta ekosystemtjänster hade utarmats eller utnyttjades på ett ohållbart sätt.

Vi måste vända trenden och genomföra många åtgärder för att hejda utarmningen av ekosystemtjänster. En överordnad samhällsprioritering bör vara att säkra att viktiga ekosystemtjänster genereras också i framtiden; därför måste hänsyn till ekosystemtjänster integreras i miljömålssystemet. En analys av ekosystemtjänster i förhållande till miljömålen skulle visa att

det är särskilt angeläget att genomföra åtgärder för att nå miljömålen. Vid avvägningar mot andra mål måste ekosystemtjänster få större tyngd än vad miljöfrågor hittills har haft.

Regeringen måste ta fram en strategi för att säkra ekosystemtjänster i Sverige. Det är därför viktigt att kartlägga viktiga ekosystemtjänster, analyserar hur de utvecklas, vad som påverkar dem och hur man kan säkra deras produktion på sikt. Strategin bör innehålla förslag på ändringar av regelsystem samt ekonomiska styrmedel.

Ekonomiska styrmedel måste användas för att säkra framtida ekosystemtjänster. Former för att betala för att använda eller utarma ekosystemtjänster behöver därför utvecklas. Det behövs också styrmedel för att bevara och vid behov återställa ekosystemtjänster. Både bidrag och subventioner samt skatter och avgifter behöver användas för att säkra ekosystemtjänsterna. Ekonomiska styrmedel ska vara kostnadseffektiva och rättvisa.

Vi behöver en politik för att säkra framtida ekosystemtjänster i Sverige och inte utarma dem, vilket vi riskerar genom regeringens nuvarande politik. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Svensk miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv, punkt 2 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10: MJ371 yrkan- dena 2 och 12.

Ställningstagande

Vi i Sverige påverkar produktion av ekosystemtjänster i andra länder genom våra konsumtionsmönster och genom vårt bistånd. Ekologiskt fotavtryck – den markareal som krävs för en viss verksamhet – kan ses som en grov indikator på trycket på produktionen av ekosystemtjänster. Sveriges totala fotavtryck är drygt fem hektar per person, eller ungefär två gånger det globala genomsnittet och nästan två och en halv gånger det globalt hållbara. Sverige behöver alltså minska fotavtrycken, dvs. vår nettoimport av användning av mark i utlandet. Miljöpartiet anser bl.a. att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att i samarbete med Sida och SCB ta fram förslag på konstruktion och nivå på mål för Sveriges nettoanvändning av markutnyttjande. Miljöpartiet vill starkt understryka att Sverige inte ska bidra till att utarma viktiga ekosystemtjänster i utlandet. Vi vill tvärtom att Sverige på olika sätt ska ta ansvar för att säkra ekosystemtjänster globalt. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Anpassning av lagar till ekosystemtjänster, punkt 3 (mp) av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:MJ371 yrkande 5.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att leverans av ekosystemtjänster är ett allmänt samhällsintresse. I lagstiftningen bör därför ekosystemtjänster behandlas på ett sådant sätt att det tydligt framgår att det är ett samhällsintresse. Vi anser därför att de viktigaste lagarna inom miljö och areella näringar bör kompletteras med hänvisning till hänsyn till ekosystemtjänster. Miljöbalken bör kompletteras med en uttrycklig hänvisning till ekosystemtjänster i de allmänna hänsynsreglerna (2 kap. miljöbalken [1998:808]). Motsvarande kan behövas för skogsvårdslagens generella hänsynsregler (30 § skogsvårdslagen [1979:429]) och fiskelagen (20 § fiskelagen [1993:787]). Även beslut om naturvård bör i högre utsträckning bygga på analys av konsekvenserna för ekosystemtjänster. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Anpassning till klimatmålet m.m., punkt 4 (mp) av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:MJ471 yrkandena 1, 4, 8 och 12.

Ställningstagande

Ekosystemen och de tjänster som vi människor är beroende av behöver ett rättsligt skydd. Att skydda naturresurser som bör vara till glädje för kommande generationer kan vara svårt att förena med kortsiktiga privata vinstintressen. För att förstärka miljöintressena i förhållande till andra intressen måste det finnas en grundläggande lagstiftning som tar sin utgångspunkt i samhällenas gränssnitt mot biosfären, dess naturresurser och ekosystem. Detta behövs dels för att hantera den skövling och degradering som sker nu, dels för att kommande generationer ska kunna få bra liv.

Miljöpartiet föreslår därför att regeringen ska lägga fram förslag till ändringar i miljöbalken för att anpassa hela samhället till klimatmålen och de andra miljömålen samt i övrigt värna om jordens bärkraft.

Miljöpartiet anser också att Naturvårdsverkets strategiska roll för klimat- och miljöomställning av samhället behöver preciseras. Av Naturvårdsverkets instruktion framgår att avvägningar betingade av hänsyn till kostnader och konsekvenser för näringslivet ska ske. Sådana avvägningar behöver givetvis göras, men Naturvårdsverket behövs som en oförvanskad röst som utgår från naturvetenskapliga fakta. Regeringen behöver därför ändra instruktionen för Naturvårdsverket. Verkets helhetsansvar för miljöanalys, tillsyn och genomförande av miljömålen bör därmed tydligt framgå.

Miljöpartiet anser vidare att begreppet hållbar utveckling kräver en klar naturvetenskaplig utgångspunkt, som utgår ifrån att jordens resurser och ekosystemens bärkraft är begränsande. Förslag till en sådan definition är att användningen av ändliga naturresurser ska minimeras, användningen av förnybara naturresurser får inte överstiga nybildningen av desamma och icke nedbrytbara ämnen får inte anrikas i näringskedjorna. Att hävda ekologins överordnade karaktär innebär inte att man förnekar behovet av ekonomisk och social hållbarhet. Miljöpartiet har ofta stridit för att inte övervältra vare sig ekologiska eller ekonomiska skulder till kommande generationer. Om hela begreppet hållbar utveckling kan liknas vid ett hus är hållbar utveckling golvet, grunden – det fundament på vilket huset kan byggas. De ekonomiska och sociala perspektiven är de väggar som behövs för att det ska bli ett hus. Men utan fundament finns det inget att sätta upp väggarna på.

Miljöpartiet anser också att EU:s lagstiftning bör utvecklas och överordnas i det ekonomiska regelverket för handel m.m. En skarp miljölagstiftning bör vara styrande för EU:s budget. Sverige bör därför verka för att stärka EU:s rättsliga system bl.a. genom direktiv som leder till att de naturvetenskapliga kriterierna för hållbar utveckling överordnas andra aspekter av hållbar utveckling. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Utbildning om ekosystemtjänster, punkt 5 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s) och Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:MJ371 yrkande 7.

Ställningstagande

Det är viktigt att integrera hänsyn till ekosystemtjänster i lokala politiska beslut. Beslut om markanvändning är på kort sikt den kanske viktigaste faktorn för förändring av ekosystemtjänster, men även beslut om vattenanvändning kan ha stor betydelse. Sådana beslut fattas framför allt i kommunerna. Det behövs därför ett utbildningsprogram för kommunala och regionala beslutsfattare om ekosystemtjänster och hur man kan ta större hänsyn till dem vid kommunala beslut. Regeringen bör ge Naturvårdsverket, Boverket och andra berörda myndigheter i uppdrag att genomföra en sådan utbildningsåtgärd. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Jämställdhetsintegrering i miljöpolitiken, punkt 6 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s) och Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:MJ468 yrkande 34.

Ställningstagande

Miljö och kön har starka kopplingar. Möjligheter och livsvillkor påverkas starkt av kön eftersom konsumtion är påtagligt könsrelaterad. Vi anser att det är viktigt att analysera hur vissa fenomen uppmärksammas som viktiga miljöproblem medan andra förbises. Miljöfrågor kopplade till t.ex. ekonomisk tillväxt uppmärksammas mer jämfört med miljöproblem som rör kvinnors och barns livsmiljöer. Dessutom visar studier att satsningar i många länder gått till varor och tjänster som män prioriterar, t.ex. bilvägar och reguljärflyg, i stället för kollektivtrafik. Kvinnors och mäns tillgång till resurser i perspektiv av könsroller, rättigheter m.m. behöver uppmärksammas i alla processer som rör ekologisk hållbarhet, klimatfrågor, investeringar m.m. Vi anser därför att det behövs jämställdhetsmål och jämställdhetsperspektiv inom alla miljöpolitiska områden. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Sk409 av Krister Hammarbergh (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uttag av naturgrus bör förbjudas i de områden där det har betydelse för dricksvattensförsörjningen.

2009/10:Ju337 av Lars Ohly m.fl. (v):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljöorganisationernas möjligheter att vara part i ärenden enligt miljöbalken.

2009/10: MJ267 av Lennart Sacrédeus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minskad nedskräpning bör inkluderas i Sveriges miljömål.

2009/10: MJ310 av Betty Malmberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av nivån på nu gällande miljöskattavgifter.

2009/10: MJ371 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en överordnad samhällsprioritering är att säkra att viktiga ekosystemtjänster genereras också i framtiden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska bidra till att utarma viktiga ekosystemtjänster i andra länder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en strategi för att säkra ekosystemtjänster i Sverige.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de viktigaste lagarna inom miljö och areella näringar bör kompletteras med hänvisning till hänsyn till ekosystemtjänster.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att berörda myndigheter utbildar beslutsfattare om hur man för in hänsyn till ekosystemtjänster i det lokala och regionala beslutsfattandet.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ekonomiska styrmedel utvecklas för att säkra framtida ekosystemtjänster.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i det fortsatta arbetet med miljömålen bör hänsyn till ekosystemtjänster integreras i miljömålssystemet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mål för markutnyttjande i Sverige och utomlands.

2009/10: MJ375 av Christian Holm och Hans Rothenberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av en grön gräddfil.

2009/10: MJ434 av Sven Yngve Persson och Betty Malmberg (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en komplettering av miljökonsekvensbeskrivningen i miljöbalken.

2009/10: MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v):

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behöver införas jämställdhetsmål och jämställdhetsperspektiv inom alla miljöpolitiska områden.

2009/10: MJ471 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av de lagar som krävs för att begreppet hållbar utveckling ska ges en naturvetenskaplig definition som tar sin utgångspunkt i målet att avvärja klimatkrisen och andra hot mot jordens livsuppehållande system.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändringar i miljöbalken för att anpassa hela samhället till klimatmålen och de andra miljömålen samt i övrigt värna om jordens bärkraft.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sin formulering av verksinstruktion för Naturvårdsverket bör precisera dess strategiska roll för klimat- och miljöomställning av samhället och därmed slopa krav på allmänna avvägningar som kan förhindra renodlade miljöbedömningar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att stärka EU:s rättsliga system bl.a. genom direktiv som leder till att de naturvetenskapliga kriterierna för hållbar utveckling överordnas andra aspekter av hållbar utveckling.

2009/10:MJ473 av Anders Ygeman m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de svenska miljö kvalitetsmålen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 8

Motion	Motionärer	Yrkanden
8. Motioner som bereds förenklat		
2009/10:Sk409	Krister Hammarbergh (m)	1
2009/10:Ju337	Lars Ohly m.fl. (v)	16
2009/10:MJ267	Lennart Sacrédeus (kd)	
2009/10:MJ310	Betty Malmberg (m)	
2009/10:MJ375	Christian Holm och Hans Rothenberg (båda m)	